1:0

بانزدهمين المبياد فيزيك

آزمون مرحلة اول پانزدهمين المپياد فيزيك

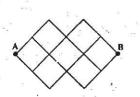
بخش اول: سئوالهای چند گزینهای

سئوال های ۱ تا ۳۳ چند گزینه ای هستند و به هر پاسخ درست امتیاز مثبت و به هر پاسخ غلط امتیاز منفی تعلق میگیرد. نمرهٔ مثبت و منفی هر سئوال در پرانتزی مقابل همان سئوال نوشته شده است. توجه داشته باشید که هر سئوال فقط یک گزینهٔ درست دارد و انتخاب بیش از یک گزینه معادل با پاسخ نادرست است.

۱- برای اندازه گیری بار الکتریکی الکترون از آزمایش میلیکان استفاده می شود. در آزمایش میلیکان، روی یک قطرهٔ روغن مقداری بار الکتریکی وجود دارد. این قطرهٔ روغن د در یک میدان الکتریکی معلق می ماند. با اندازه گیری جرم قطرهٔ روغن و دانستن میدان الکتریکی می توان بار روی قطرهٔ روغن را به دست آورد. بار سه قطرهٔ روغن به میدان الکتریکی می توان بار روی قطرهٔ روغن را به دست آورد. بار سه قطرهٔ روغن به ترتیب $2^{9-1} \cdot 1 \times 2^{9}$ ، و $2^{9-1} \cdot 1 \times 2^{9}$ اندازه گیری شده است. بر اساس این اندازه گیری می توان بار روی قطرهٔ روغن را به دست آورد. بار سه قطرهٔ روغن به ترتیب $2^{9-1} \cdot 1 \times 2^{9}$ ، و $2^{9-1} \cdot 1 \times 2^{9}$ ، اندازه گیری شده است. بر اساس این اندازه گیری ها کترون باشد؟

۲- مقاومت هر یک از شاخههای مدار شکل (۱۵–۱) Rاست. مقاومت معادل بین نقاط A و B چیست؟ (۱،۳)

الف) R ج) ۸R د.

1.7

(شکل ۱۵-۱)

طرح از: دکتر بهمن آبادی ۳- به جسمی به جرم ۴kg مطابق شکل (۱۵–۲) شش نیرو که در یک صفحهٔ افقی قرار دارند وارد می شوند. زاویهٔ میان هر نیرو با دو نیروی مجاور ۶۰° است. بزرگی و جهت

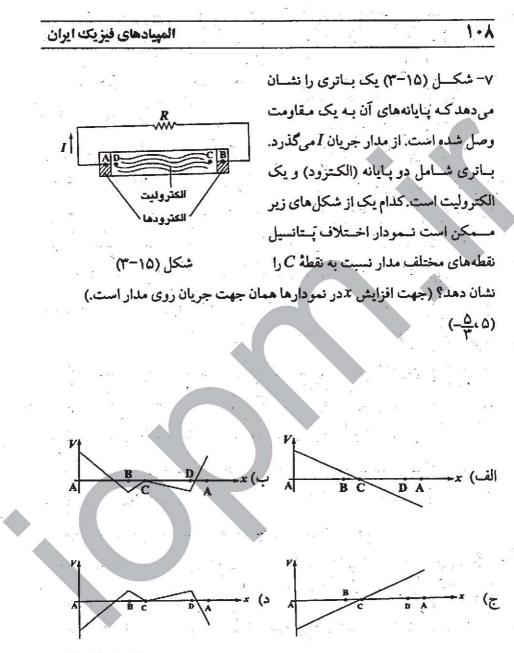
> شتاب جسم چیست؟ (۳، ۱۰) الف) ۲/۵ m/s^۲ و در جهت نیروی ۵۰ نیوتنی ب) ۱۵ m/s^۲ و در جهت نیروی ۵۰ نیوتنی ج) ۱۵ m/s^۲ و در جهت نیروی ۶۰ نیوتنی د) ۲/۵ m/s^۲ و در جهت نیروی ۶۰ نیوتنی

۲۰N شکل (۲-۱۵)

طرح از: دکتر بهمن آبادی

۴- یک تکه چوب روی سطح آب درون یک ظرف شناور است. در ظرف را می بندیم و فشار هوای درون ظرف را زیاد می کنیم. کدام گزینه درست است؟ (۳، ۳))
۱لف) چوب نه به بالا و نه به پایین می رود.
ب) چوب بالاتر می رود.
ج) چوب پایین تر می رود.
ج) چوب پایین تر می رود.
۲- کدام یک از گزینه های زیر دربارهٔ ماه در شب هفتم ماه قمری در ایران درست است؟

1.4 يانز دهمين الميياد فيزيك الف) نيم قرص روشن ماه در آسمان به طرف مشرق و طلوع ماه تقريباً ۶ ساعت پيش از طلوع خورشيد است. ب) نیم قرص روشن ماه در آسمان به طرف مشرق و غروب ماه تقریباً ۶ ساعت پس از غروب خورشيد است. ج) نيم قرص روشن ماه در آسمان به طرف مغرب و طلوع ماه تقريباً ۶ ساعت پيش از طلوع خورشيد است. د) نيم قرص روشن ماه در آسمان به طرف مغرب و غروب ماه تقريباً ۶ ساعت پس از غروب خورشيد است. طرح از: دکتر خرمی ۶- یک باریکهٔ الکترون از محیطی میگذرد که شامل یک میدان الکتریکی و یک میدان مغناطيسي است. مشاهده مي شود اندازه و جهت سرعت الكترون ها طي عبور از اين محيط ثابت است. كدام يك از اين گزينه ها درست است؟ (۱،۴-) الف) ميدان الكتريكي حتماً با باريكه عمود است. ميدان مغناطيسي ممكن است بر باريكه عمود باشد با نباشد. ب) ميدان الكتريكي و مغناطيسي هر دو ختماً بر باريكه عمو داند. ج) ميدان مغناطيسي حتماً با باريكه موازي است. ميدان الكتريكي ممكن است يا باريكه موازی باشد یا نیاشد. د) میدان الکتریکی و مغناطیسی حتماً با هم موازیاند؛ اما با باریکه موازی نیستند. طرح از: دکتر خرمی

طرح از: دکتر خرمی

بالاجهميين المبياد فيذبك

1.4

طرح از: مولف

	······································	
	گاہ کرج مے رسد، مسافران باید از	٨- وقتى قطار سريع السير تهران - كرج به ايست
2	· 문화 · · · · · · · · · · · · · · · · · ·	راهرویی به عرض m e و طول n ۰۳ بگذرند. مع
		است؛ به طوری که چند دقیقه طول میکشد تا ه
	n i na na in	ېگذرند.
	هر نفر به طور متوسط ۳ ^۲ m/۵ جا را	فرض کنید در مواقع شلوغ، موقع عبور از راهرو،

اشغال کند و سرعت عبور مسافران در عبور از راهرو m/s س/۵ باشد. وقتی که جریان عبور مردم تقریباً یکنواخت شده باشد، هر ثانیه تقریباً چند نفر از راهرو خارج می شوند؟ (۱،۳)

الف) ۱ نفر ب) ۴ نفر ج) ۲۰ نفر د) ۱۰۰ نفر طرح از: دکتر شریعتی

۹-اختر شناسان شعاع جهان قابل رؤیت را ۱۰^{۱۰} سال نوری تخمین زدهاند. برآورد شده است که در جهان حدود ۱۰^{۱۱} کهکشان و در هر کهکشان حدود ۱۰^{۱۱} ستاره مانند خورشید وجود دارد. چگالی متوسط جهان بر حسب kg/m^۳ به کدام یک از اعداد زیر نزدیک تر است؟ جرم خورشید را ۱۰^{۳۰} kg و سرعت نور را kg/۸۰ kg یکیرید. (۳، ۱-) الف) ۲۰-۲۱ ب) ۱۰^{-۲۲} ج) ۱۰^{-۲۲} د) د) ۱۰^{-۲۰} د)

۱۰- فاصلهٔ زمانی طلوع آفتاب تا غروب آن را طول روز می نامیم. در کدام یک از مواقع سال تغییرات طول روز کندتر است؟ (۳، ۱−) الف) روزهای آخر بهار، روزهای اول تابستان و نیز روزهای آخر تابستان، روزهای اول پاییز

		www.www.ii		
المپيادهاي فيزيك ايران	2	1923	* *	11.

 روزهای آخر تابستان، روزهای اول پاییز و نیز روزهای آخر پاییز، روزهای اول زمستان ج) روزهای آخر زمستان، روزهای اول بهار و نیز روزهای آخر تابستان، روزهای اول

د) روزهای آخر بهار، روزهای اول تابستان و نیز روزهای آخر پاییز، روزهای اول زمستان طرح از مولف

iopm.ir

شکار (۴=۱۵)

(۱۵-۴) از یک قرص فلزی تشکیل شده است که همزاه چرخ می چرخد. قرص میان قطبهاي ناهمنام يك أهنرباي الكتريكي می چرخبد. بنرای ترمز کردن، از سیم پیچهای آهنرباهای الکتریکی دو طرف قرص، جريان مستقيم مي گذرانند. جهت گردش قرص ممکن است ۱ یا ۲ باشد. قطب A از آهنربا ممکن است N و کاباشد. چه ترکیبی از جهت گردش قرص و قطب A مى تواند چرخ را ترمز كند؟ (١،٢) ب ب) فقط جهت (و قطب ک الف) فقط جهت (و قطب N د) فقط جهت ۲ و قطب ک

١٩- نموعي تسرمز اتومبيل، مانند شكل

ج) فقط جهت ۲ و قطب N ه) به هر صورت چرخ ترمز می شود.

بأربغ يتجتربهم حدثوره المحادر المحادر

پايين

طرح از: مولف

111 يانزدهمين الميياد فيزيك

۱۲- شخصی از بالای یک ساختمان دو گلوله را به فاصلهٔ زمانی t رها میکند. وقتی گلولهٔ دوم رها میشود، گلولهٔ اول به اندازهٔ h سقوط کرده است. دو شخص دیگر (A و B) در طبقه های پایین همان ساختمان اند. وقتی گلولهٔ اول به B میرسد، گلولهٔ دوم به A میرسد. فاصلهٔ این دو نفر از هم H است. اختلاف زمانی گذشتن دو گلوله از کنار A برابر T است. کدام گزینه درست است؟ (۳، ۱-)

H>hو H=h د) T<t (الف) T<t (H=h ج) T<t (H=h و T<t) T<t (الف) T<t

۱۳- طی یک بارش بسیار شدید باران، پس از ۱۰۰ دقیقه mm ۶۰ باران جمع شده است. قرض کنید سرعت سقوط قطره های باران ۱۳/۶ ۱ است. حجم قطره های باران چه کسری از هوا را تشکیل می دهد؟ (۲، ۱۰) الف) ۲-۱۰ ب) ۳-۱۰ ج) ۲۰^{-۴} د) ۲۰^{-۵} ه) ۲۰^{-۱} طرح از: دکتر خرمی

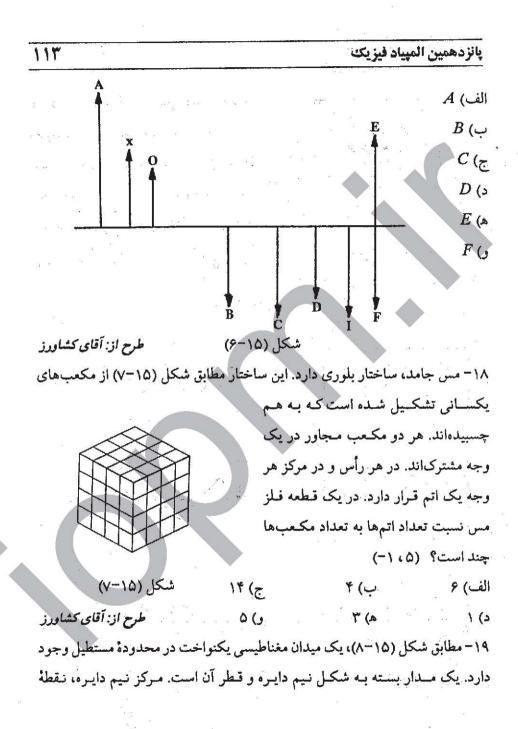
۱۴- یک ظرف شامل مقداری آب است که روی آن مقداری روغن قرار دارد. آب و روغن را به هم می زنیم تا یک مخلوط معلق تقریباً یک نواخت آب – روغن به دست آید. نقطه A به فاصلهٔ مساوی از سطح بالایی روغن و کف ظرف است. پیش از به هم زدن مخلوط، فشار نقطهٔ A به فاصلهٔ مساوی از سطح بالایی روغن و کف ظرف است. پیش از به هم زدن مخلوط، فشار نقطهٔ A به می درست آید. است. پس از تشکیل مخلوط معلق، فشار همین نقطه 'A می شود. کدام گزینه درست است? (۳، ۱-) الف) حتماً P > P' = P (تما یک تواخت آب – روغن به دست آید. الف) حتماً P > P' = P (تما یک در باشد، P < P' = P (تما یک در الف) محما از هم زدن، نقطهٔ A در روغن بوده باشد، P < P و اگر پیش از هم زدن، نقطهٔ A در آب بوده باشد، P < P' است.

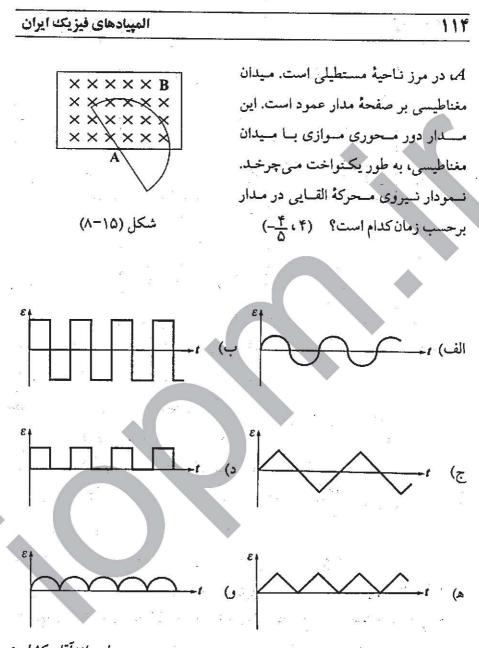
الميبادهاي فيزيك ايران ۱۵- يک تکه يخ در فشار جو و در دماي صفر درجهٔ سلسيوس ذوب مي شود. دراثر اين فرآيند حجم يخ كم مي شود؛ به طوري كه حجم آب تقريباً ٩/٠ حجم يخ اوليه مي شود. گرمای تهان ذوب یخ در فشار جو و دمای صفر درجهٔ سلسیوس ۳۳۰ kJ/kg است. گرمایی که از طرف جو به یخ داده می شود را با Q و کاری که از طرف جو روی یخ انجام می شود را با W نشان می دهیم. کدام گزینه درست است؟ (۲، ۱۰) $W+Q=\circ(z$ $W=Q(-, \frac{W}{Q}=\gamma\times)^{-0}$ (الف) $Q = \cdot (s)$ طرح از: دکتر خرمی ۱۶- فشار هوای جو را ۲۵ Pa و چگالی آب را ۱۰^۳ kg/m فرض کنید. مقدار x در شکل (۱۵-۵) چند سانتی متر است؟ (۳، ۱-) الف) ١٥٠ ٢٥٠ (ب •• (7. 9. ()

شکل (۱۵–۵)

iopm.ir

طرح از: خانم قراهاتي

110	ан. Ц	670		المبياد فيزيك	بانزدهمين
					12
	· · ·				

۲۰- یک سیم پیچ با بسامد Hz ۱۰ (۱۰ دور ثانیه) در یک میدان مغناطیسی می چرخد، میدان مغناطیسی، مطابق شکل (۱۵-۹) با سه آهن ربا ایجاد شده است. بسامد نیروی محرکهٔ القایی در سیم پیچ چقدر است؟

> الف) Hz با ب Hz ب ب Hz ب ب Hz ب ب Hz (ع ۲۰ Hz (ع ۶۰ Hz (a

شکل (۱۵-۹)

طرح از: آقای کشاورز ۲۱- یک ماشین فرضی از ترکیب ماشین گرمایی A و یخچال B به وجود آمده است، که هر دو بین دو چشمهٔ ۱ و ۲ (با دماهای ۲۱ و ۲۷) کار میکنند. ۲۱ بیش از ۲۲ است. ماشین A طی هر چرخه J ۲۰ گرما از چشمهٔ ۱ میگیرد؛ J ۱۵ از آن را به کار تبدیل میکند و بقیه را به شکل گرما به چشمهٔ ۲ می دهد. یخچال B طی هر چرخه از چشمهٔ ۲، میکند و بقیه را به شکل گرما به چشمهٔ ۲ می دهد. یخچال B طی هر چرخه از چشمهٔ ۲ ا ۲۰ گرما میگیرد؛ J ۱۵ کار هم میگیرد و مجموع را به شکل گرما به چشمهٔ ۱ می دهد. کدام گزینه دربارهٔ این ماشین فرضی مرکب درست است؟ (۲، ۲-) الف) ساخت چنین ماشینی ممکن است.

ب) ساحت چنین ماسینی ممکن بیست، چون قانون دوم ترمودینامیک نقص می سود. ج) ساخت چنین ماشینی ممکن نیست، چون قانون دوم ترمودینامیک نقص می شود. طرح از: دکتر خرمی

117

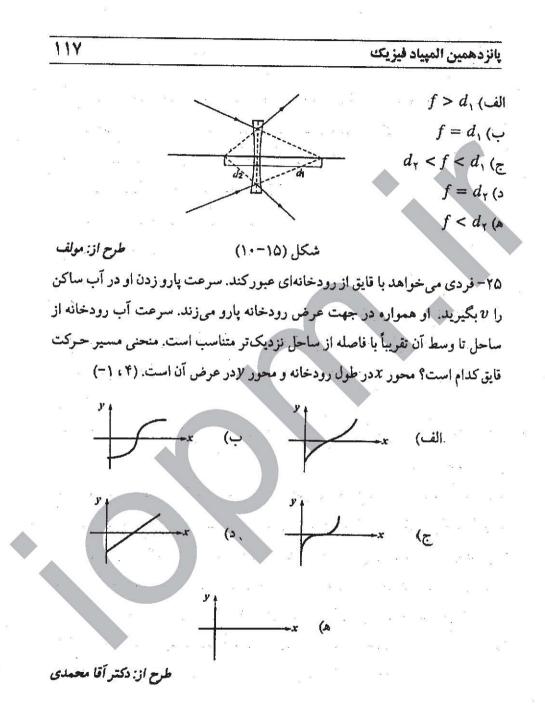
المپيادهاي فيزيك ايران

طرح از: دکتر خرمی

۲۲ - ظرفیت گرمایی هر جسم برابر با حاصل ضرب جرم در گرمای ویژه آن است. ظرفیت گرمای مایع Aبرابر Aو ظرفیت گرمایی جسم Bبرابر Bاست. برای حل کردن Bدر Aبدون تغییر دما، گرمای Qلازم است. (اگر فرآیند انحلال گرماگیر باشد Qمثبت است و اگر فرایند انحلال گزمازا باشد Q منفی است.) ظرفیت گرمایی محلول Dاست. کدام گزینه در مورد D درست است؟ (0، $\frac{\alpha}{P}$ -) است. کدام گزینه در مورد D درست است؟ (0، $\frac{\alpha}{P}$ -) الف) اگر Q منفی باشد، حتماً $B + C_A + C_B$ است. ب) اگر Q منفی باشد، حتماً $B - C_A + C_B$ است. د) اگر Q نسبت به دما صعودی باشد، حتماً $C = C_A + C_B$ است. د) اگر Q نسبت به دما نزولی باشد، حتماً $B - C_A + C_B$ است.

۲۳- یک گلوله در هوا سقوط می کند. نیروی مقاومت هوا بر این گلوله با مجذور شعاع آن و مجذور سرعت آن متناسب است. سرعت حد گلوله سرعتی است که در آن حرکت گلوله یکنواخت (با سرعت ثابت) می ماند. برای گلوله های همگن از یک جنس، سرعت حد گلوله با چه توانی از شعاع آن متناسب است؟ (۳، ۱-) الف) صفر ب) ۵/۰ ج) ۱ د) ۲

طرح از: دکتر خرمی ۲۴- مطابق شکل (۱۵–۱۰)، پرتوهای همگرا به یک عدسی واگرا به فاصله کانونی f می تابد و به صورت واگرا از آن خارج می شود. کدام گزینه درست است؟ (۱،۴-)

111

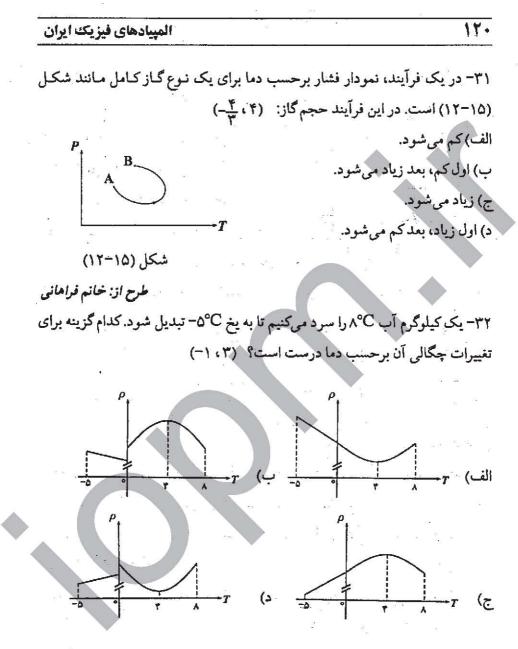
المهيادهاي فيزيك ايران

۲۶ - قطاری روی یک ریل مستقیم حرکت میکند. مسافری که در قطار رو به شمال ایستاده است. یک توپ را رها میکند و مشاهده میکند. توپ کمی جلوتر از او به کف قطار میرسد. در این صورت: (۳، ۱-)
۱لف) قطار حتماً به طرف شمال حرکت میکند.
ب) قطار حتماً به طرف شمال حرکت میکند.
ج) قطار حتماً به طرف شمال درکت میکند.
د) قطار حتماً به طرف شمال درکت میکند.

۲۷- دوجانور چهارپا تقریباً با هم متشابهاند. قد یکی از آنها دو برابر قد دیگری است. نسبت قطر پای این دو جانور چقدر باشد تا فشار وارد بر پاهای آن دو یکی باشد؟ (۴، ۱-)

الف) (ب ب ۲ ج) ۲ د) ۸ ۸ ه) ۴ طرح از: دکتر خرمی

114
$$\frac{f+s}{r}$$
 $\frac{f}{r}$ $\frac{f}{r$

طرح از: خاتم قراهانی

en antiparte antiper	 the later is a second sec		
111	•	فيزيك	بانزدهمين المپياد

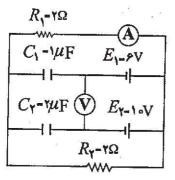
۳۳- پس از گذشت زمان طولانی از بستن مدار شکل (۱۵-۱۳)، مقدارهایی که آمپرسنج و ولت سنج نشان میدهند برابر

است با (۴، ۴) (–)

الف) ۲۸ و ۸۷ ب) ۸۰ و ۷۰

ج) A. و V، د (A. و ۴۷ .

ه) A۱ و ۴۷ و) A۴ و ۱۶۷

شکل (۱۵–۱۳)

طرح از: خانم فراهانی

144

المپیادهای فیزیک ایران

بخش دوم - مسئلههای کوتاه پیش از شروع به حل مسئله های کوتاه، توضیح زیر را به دقت بخوانید: در مسئله های شمارهٔ ۱ تا ۶ باید یاسخ را بر حسب واحدهای مورد نظر (مثلاً میلی متر، متر، کیلوگرم، میکروفاراد، و غیره) که در صورت مسئله خواسته شده است، با دو رقم به دست آوريد. مثال: فرض كنيد ظرفيت خازني برحسب ميكروفاراد خواسته شده باشد و شما عدد ۲۶/۷ میکروفاراد را به دست آورده باشید. آن راگردکنید و به ۲۷ میکروفاراد تبدیل کنید. ۱- عرض جغرافیایی تهران ۳۶° است. زاویهٔ محور قطبی زمین با راستای عمود بر صفحهٔ مدار زمین به دور خورشید ۲۳° است. کمترین زاویهٔ برتوی خورشید با راستای (9 تمره) عمو د بر زمین در تهران چن*د درجه* است؟ طرح از: دکتر خرمی ۲- اتوبوسی در یک ایستگاه ایستاده است. شخصی با سرعت ثابت ۷ می دود تا به

اتوبوس برسد. وقتی فاصلهٔ این شخص تا اتوبوس m ۸ است، اتوبوس با شتاب ۱ m/s ا شروع به حرکت میکند. اگر سرعت شخص تغییر نکند، سرعتش حداقل چند متر بر ثانیه باشد تا به اتوبوس برسد؟ (۷ نمره)

طرح از: آقای کشاورز

